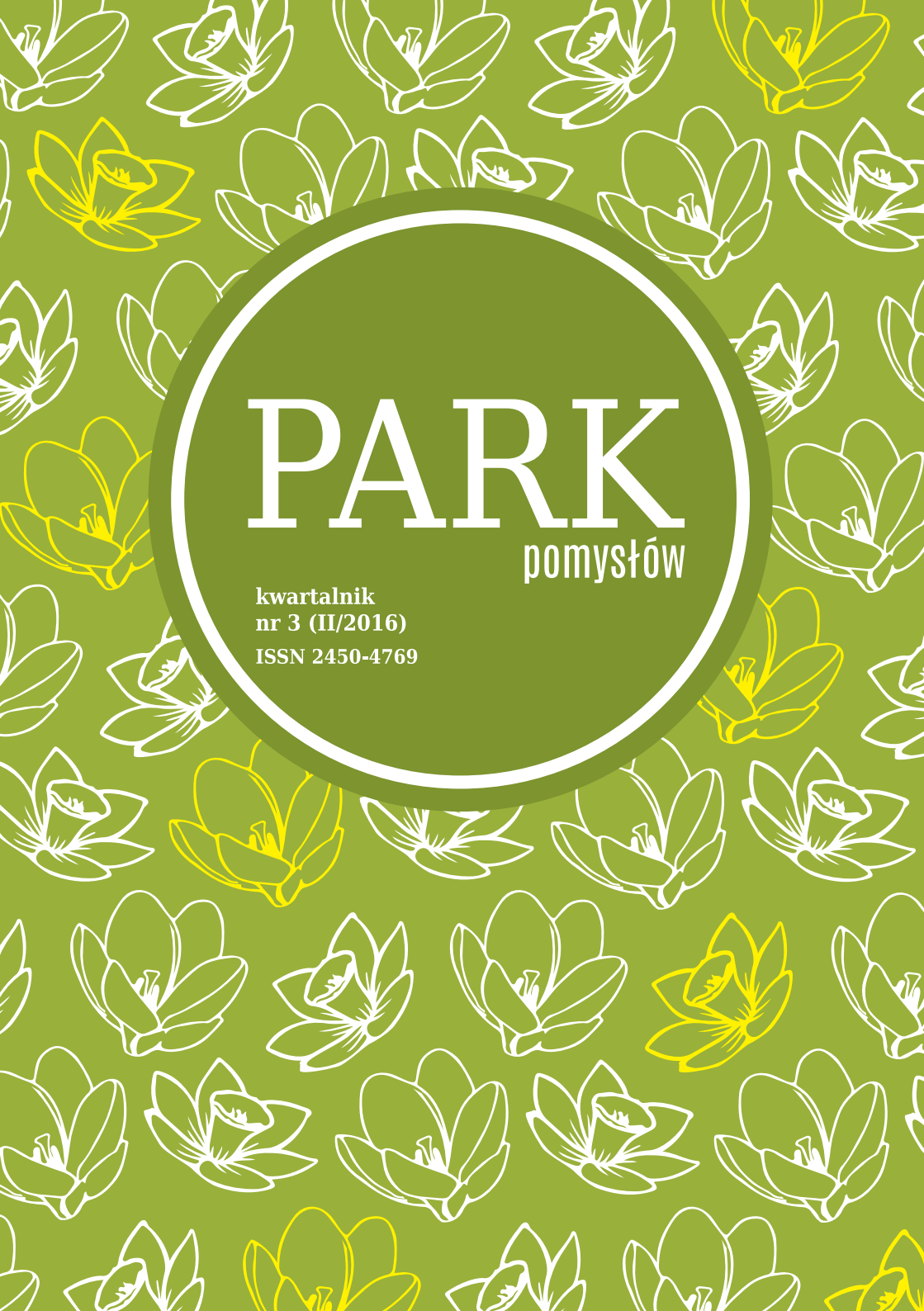
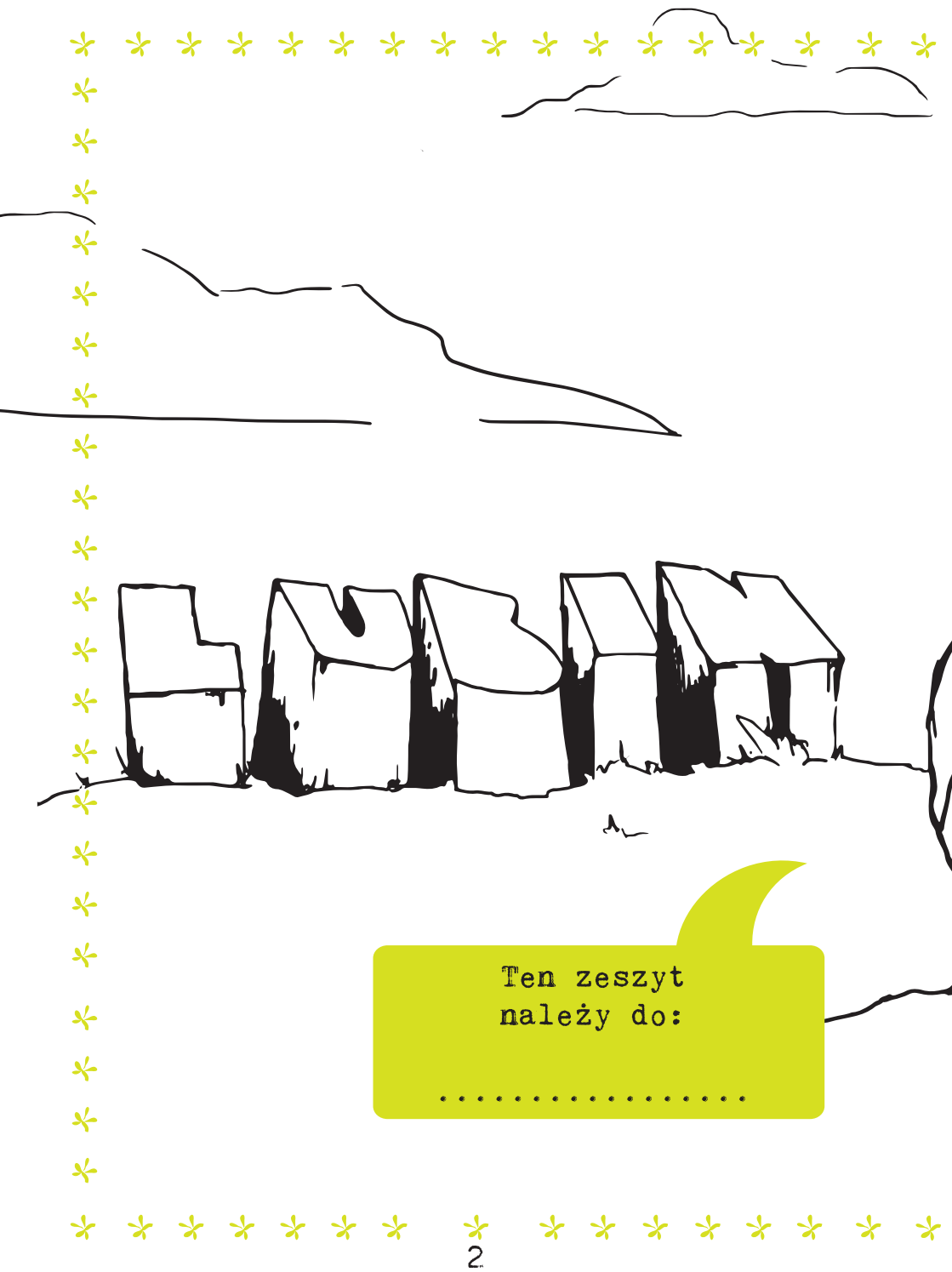

PARK

pomysłów

kwartalnik
nr 3 (II/2016)
ISSN 2450-4769

Ten zeszyt
należy do:

.....

DZIEŃ DOBRY

Witaj w „Parku Pomysłów”!
Czytaj, rysuj, koloruj i baw się dobrze,
a przy okazji wiele się dowiesz.

SPIS TREŚCI

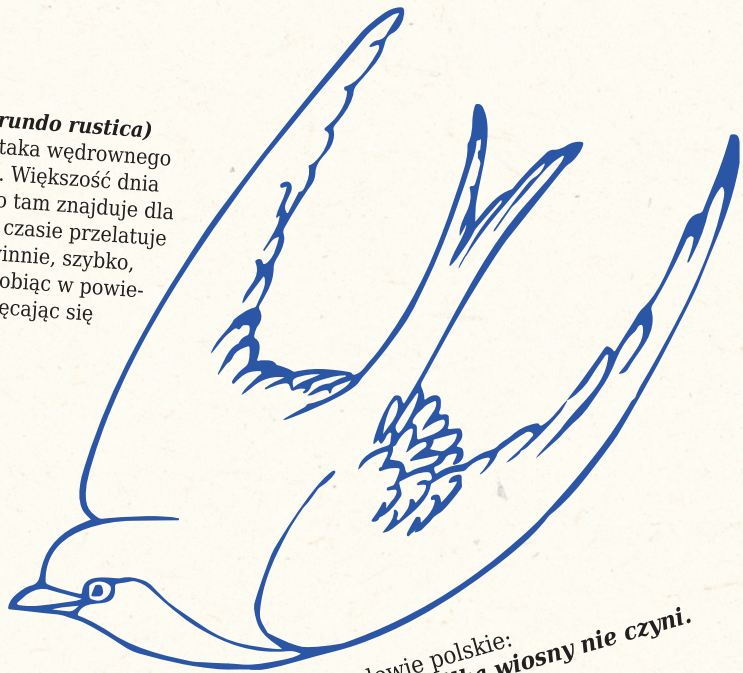
5	co lubisz robić wiosną?	21	królik domowy
6	wiosenny ogród	22	teczka historyka /Tak Polska się zaczęła
7	teczka przyrodnika /Atlas drzew	26	teczka artysty /malarstwo
13	teczka ekologa /Miedzik Mały Ekolog - zielony pojemnik	30	podobało się?
		31	ptasie zwiastuny wiosny

Krokusy są jednymi z najwcześniej kwitnących wiosną roślin. Ich nazwa łacińska pochodzi od ich nazwy starogreckiej – **krokos**. Należą do wieloletnich roślin bulwiastych. Najpopularniejsze w uprawie są krokusy wielkokwiatowe. Krokusy najładniej wyglądają sadzone w grupach po kilka, kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt. Rosnąc na tym samym miejscu kilka lat tworzą gęste kępy.

Jaskółka dymówka (*Hirundo rustica*)

- gatunek niewielkiego ptaka wędrownego z rodziny jaskółkowatych. Większość dnia spędza w powietrzu, bo to tam znajduje dla siebie pożywienie. W tym czasie przelatuje wiele kilometrów. Lata zwinnie, szybko, często nisko nad ziemią, robiąc w powietrzu nagłe zwroty i przekręcając się na boki.

Przysłowie polskie:
Jedna jaskółka wiosny nie czyni.

Co lubisz robić wiosną?

obserwować przyrodę

WIOSENNY OGRÓD

Wiosna to czas, który warto spędzić w ogrodzie. Widok budzącej się do życia roślinności może sprawić, że nawet prace ogrodowe będą wypoczynkiem.

WIOSNA W OGRODZIE TO OKRES INTENSYWNEJ PRACY.

W okresie wiosennym najważniejszymi pracami ogrodowymi są:

- zgrabienie resztek po zimie z trawnika,
- nawożenie jeśli jest to konieczne,
- przekopanie grządek,
- wysiew letnich kwiatów,
- sadzenie i przycinanie drzew oraz krzewów owocowych.

KWIATY KWITNĄCE

W KWIETNIU: krokusy, narcyzy, pierwiosnki, hiacynty, cebulice, szachownice, śnieżniki, tulipany, bratki, sasanki, bergenie, fiołki wonne, stokrotki.

WIOSNA, A ZWIERZĘTA ...

Wiosną wszystkie organizmy zwiększają swoją aktywność po zimowym uśpieniu. Świat zwierząt przechodzi okres budzenia się do życia, a następnie rozpoczyna się pierwsza faza okresu rozmnażania.

Atlas drzew

Poznaj gatunki drzew rosnących w Parku Wrocławskim - Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie. **Dendrologia** to dział botaniki zajmujący się drzewami i krzewami, nazywana drzewoznawstwem.

liście

gałęzie
konary

BUDOWA
DRZEWA

pień

część podziemna
korzenie

korona

część
nadziemna

W kolejnym zeszycie:
budowa liścia!

Światowy
Dzień Drzewa
obchodzimy
10 października.

CENTRUM EDUKACJI PRZYRODNICZEJ W LUBINIE

wysokość:
do 25-30 m
z szeroką koroną

występowanie:
tereny wilgotne,
łęgi

pień:
kora ciemnoszara,
popękana

drewno:
miękkie, łatwo
próchniejące

liście:
wąskie,
lancetowate,
długość ok. 8 cm

kwiaty:
zwane baziami

owoc:
filcowato
owłosiona szara
torebka

Pokoloruj liście,
narysuj gałązkę
z baziami!

sylwetka
drzewa

Wierzba biała

łac. *Salix alba*

Korony wierzb są szerokie i wzniesione. Drzewo posiada krótki, często pochylony pień, od którego wznoszą się konary. Występuje w północno-zachodniej Afryce, Europie (poza północną) i zachodniej Azji. W całej Polsce są pospolite na terenach wilgotnych, m.in. w nadrzecznych łęgach wierzbowych. Kora wierzby używana jest jako surowiec zielarski. W Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie występuje w części łęgowej.

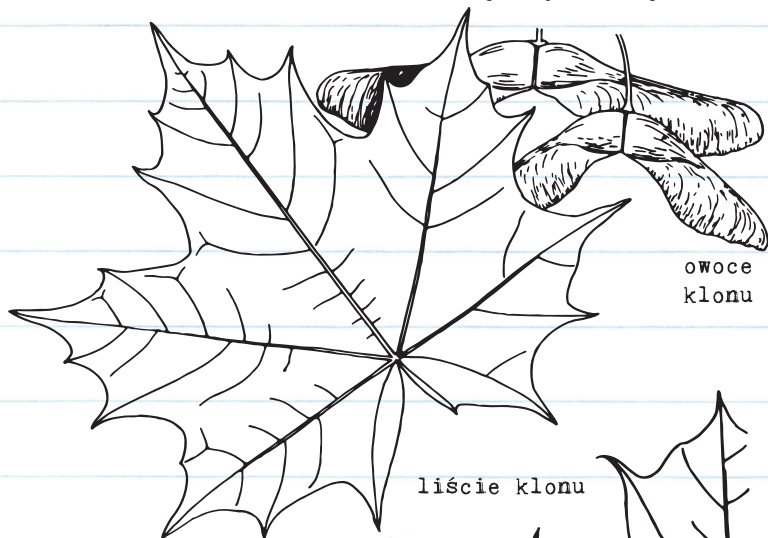
liście
wierzby

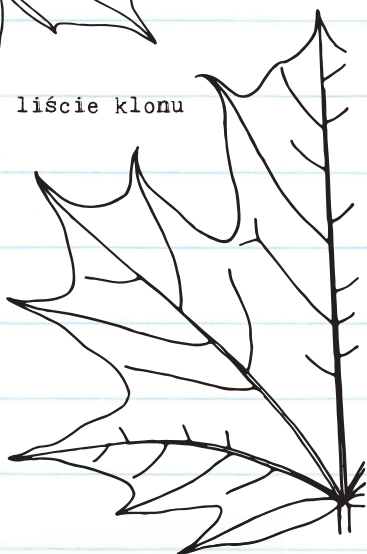
Klon pospolity

łac. *Acer platanoides*

Występują w prawie całej Europie, poza obrzeżami, w południowo-zachodniej Azji. W Ameryce Północnej inwazja tego gatunku spowodowała zagrożenie dla gatunków miejscowych. W wielu stanach USA rozwój klonów jest tępiący. W Polsce to jeden z najpospolitszych gatunków. Rośnie na nizinach i w niższych położeniach górskich, zwykle na glebach żyznych i świeżych. Kwitnie najwcześniej z krajowych klonów, prawie jednocześnie z rozwojem liści. Drzewo to nie znosi gleb podmokłych, jest jednak cienioznośne. Kwiaty są mocno miłododajne. Klony rosną w Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie.

pączki
klonu

wysokość:
drzewo do 30 m

występowanie:
gleby żyzne
i świeże

pień:
kora ciemnoszara
z pionowymi,
płytkimi
spękaniem

drewno:
doskonałe
do obróbki

liście:
duże, nagie,
o długim ogonku,
długość do 15 cm

kwiaty:
dość duże,
zebrane w baldachogrona, bardzo
miłododajne

owoc:
dwa ulistnione
orzeszki,
tzw. noski

sylwetka
drzewa

wysokość:
drzewo do 20 m
lub wysoki krzew

występowanie:
tereny wilgotne,
łęgi

pień:
kora gładka,
popielatoszara

drewno:
miękkie, lekkie,
łupliwe

liście:
piłkowane brzegi,
ostro zakończone,
długość ok. 10 cm

kwiaty:
kwitnie przed
rozwojem liści

owoc:
szyszeczki

pokrój:
charakterystyczny
w stanie bezlist-
nym, przypomina
strzałę/trójkąt

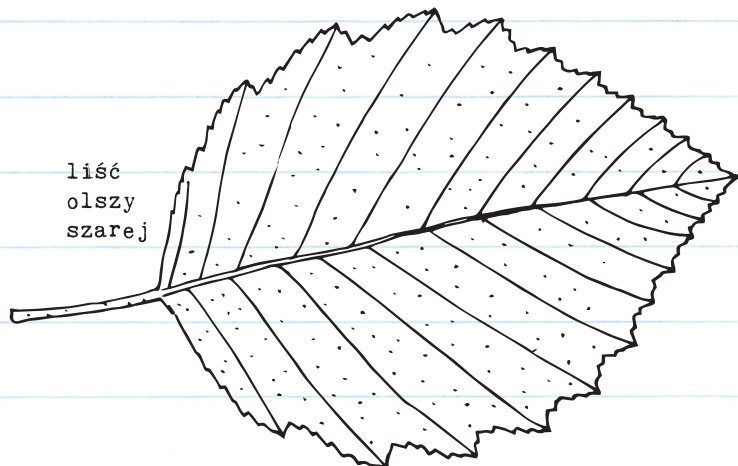

sylwetka
drzewa

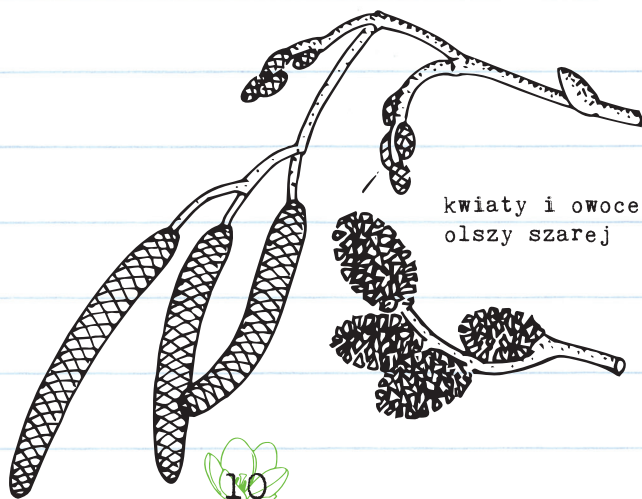
Olsza szara

łac. *Alnus incana*

Olsza szara przyjmuje formę drzewa sięgającego wysokość 20 m lub wysokiego krzewu. Daje odrosty z korzeni. Występuje w Europie, poza krańcami południowo-zachodnimi, na północy sięga tundry, zachodniej Syberii. W Polsce rośnie przede wszystkim w górach, skąd dzięki przenoszeniu owoców przez wodę i sadzeniu rozpowszechniła się na nizinach (głównie nad rzekami), docierając do Bałtyku. Tworzy nadrzeczne olszyny górskie (Karpaty, Bieszczady, Sudety). Gatunek wykorzystywany jest przy rekultywacji nieużytków przemysłowych. W Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie występuje w części łęgowej.

liść
olszy
szarej

kwiaty i owoce
olszy szarej

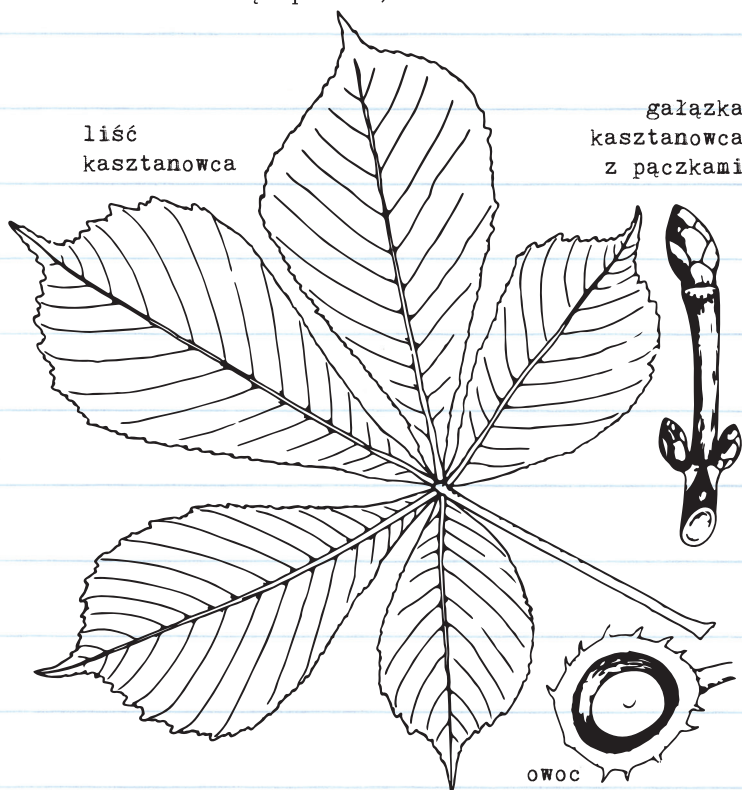
Kasztanowiec pospolity

łac. *Aesculum hippocastanum*

Inaczej nazywany kasztanowcem białym. Pochodzi z Półwyspu Bałkańskiego, a rozpowszechnił się niemal w całej Europie. Rośnie zwykle w wilgotnych dolinach górskich. W Polsce w pełni zadamowiony i często uważany za drzewo rodzime. To jedno z pierwszych drzew ozdobnych obcego pochodzenia, jakie pojawiło się w naszym kraju. Sadzone jest już od XVII w., kiedy w wyniku tureckiej ekspansji trafiło do Europy Środkowej. Pierwsza sadzonka dotarła do Wiednia w 1576 r. Kwiaty, kora i nasiona kasztanowca wykorzystywane są jako surowce zielarskie. Kasztanowce, ze względu na walory dekoracyjne, często rosną w parkach, również w Parku Wrocławskim.

liść
kasztanowca

gałązka
kasztanowca
z pączkami

owoc
kasztanowca

wysokość:
drzewo do
25-30 m

występowanie:
zwykle tereny
wilgotne

pień:
kora starszych
pni łuszczy się
tafelkowato

drewno:
elastyczne, dość
twarde, mało
łupliwe,
wykorzystywane do
produkcji beczek
i mebli

liście:
złożone z 5-7
wydłużonych
listków, długość
do 25 cm

kwiaty:
białe płatki
z czerwonymi
plamkami u nasady

owoc:
kasztany

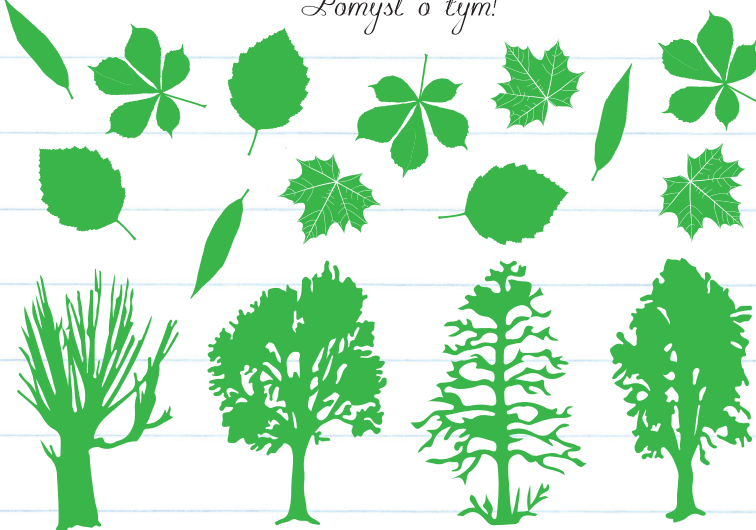

sylwetka
drzewa

Dlaczego drzewa są ważne?

Drzewa pełnią ważną funkcję regulacyjną - pochłaniają dwutlenek węgla produkując w zamian niezbędny nam do życia tlen. Drzewo o rozłożystych konarach w ciągu 10 lat produkuje ilość tlenu wystarczającą do życia dorosłej osobie przez 20 lat. Rozbudowane systemy korzeniowe drzew wzmacniają zbocza gór i brzegi rzek, zapobiegają też erozji gleby. Drzewa dają cień i obniżają temperaturę, co jest istotne zwłaszcza w miastach. Zjawisko to jest wyraźne w pobliżu łęgowej części Parku Wrocławskiego. Dorodne drzewo działa jak klimatyzator - w upalny dzień odparowuje z gleby 300-400 l wody na godzinę. Za to zimą drzewa spowalniają wiatry i ograniczają wychłodzenie budynków. Jednak wszystkie właściwości drzewa nabywają z czasem - potrzeba 60-70 lat, aby drzewo osiągnęło pełnię swoich możliwości, dlatego warto je chronić. Z drzew wytwarzany jest papier, więc najprostszą rzeczą, którą możemy zrobić dla przyrody to oszczędność papieru i recykling. Papier i inne produkty z drewna powinny posiadać logo FSC, czyli odpowiedzialnej gospodarki leśnej.

*Człowiek w ciągu życia zużywa statystycznie około 60 drzew, jednak liczba ta wciąż rośnie. Jak możesz oszczędzać drzewa?
Pomyśl o tym!*

Połącz odpowiednio liście i drzewa.

MIEDZIK

TEMAT NUMERU: ZIELONY POJEMNIK

MAŁY EKOLOG

Pamiętaj!

Zanim wyrzucisz szklane butelki
czy słoiki - zdejmij zakrętki, kapsle,
opłucz, nie tłucz, jeśli to możliwe
ściągnij etykiety.

DO ZIELONEGO POJEMNIKA
WYRZUCAMY BIAŁE
I KOLOROWE SZKŁO, CZYLI:

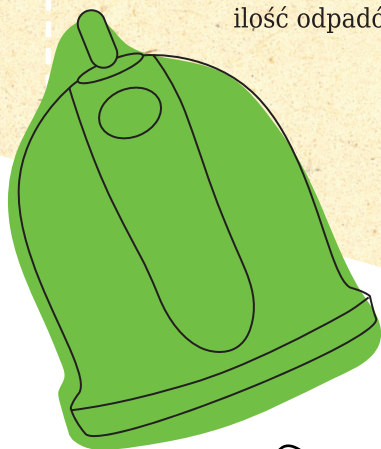
- BUTELKI I SŁOIKI PO
NAPOJACH I ŻYWNOSCI
- OPAKOWANIA
PO KOSMETYKACH

NIE WYRZUCAMY DO TEGO POJEMNIKA:

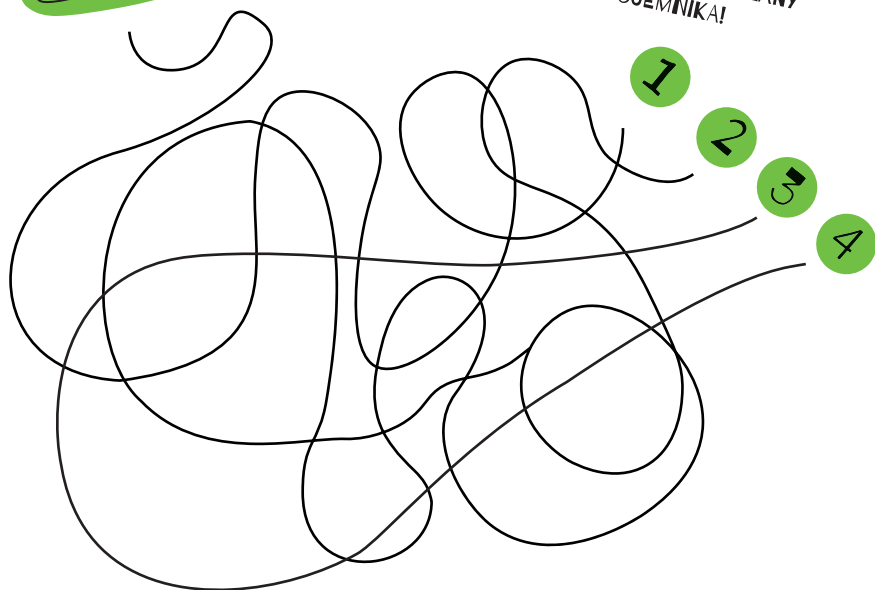
- OPAKOWAŃ PO LEKACH, TERMOMETRÓW
- SZYB SAMOCHODOWYCH, LUSTER
- ŻARÓWEK I LAMP
- SZKŁA ŻAROODPORNEGO, ZBROJONEGO I CERAMIKI

OPAKOWANIA SZKLANE

Opakowania szklane mają wiele zalet, przede wszystkim są bezpieczne dla zdrowia i środowiska, pozwalają również na zachowanie smaku produktom żywnościowym, które są w nich przechowywane. Opakowania ze szkła mogą być używane wielokrotnie oraz poddawane recyklingowi w 100%, ponieważ można je przetapiać w nieskończoność. Do produkcji szklanych opakowań wykorzystuje się stłuczkę, która pozyskiwana jest z selektywnej zbiórki odpadów. Recykling szkła pozwala zmniejszyć emisję dwutlenku węgla do atmosfery, a także ogranicza ilość odpadów trafiających na składowiska.

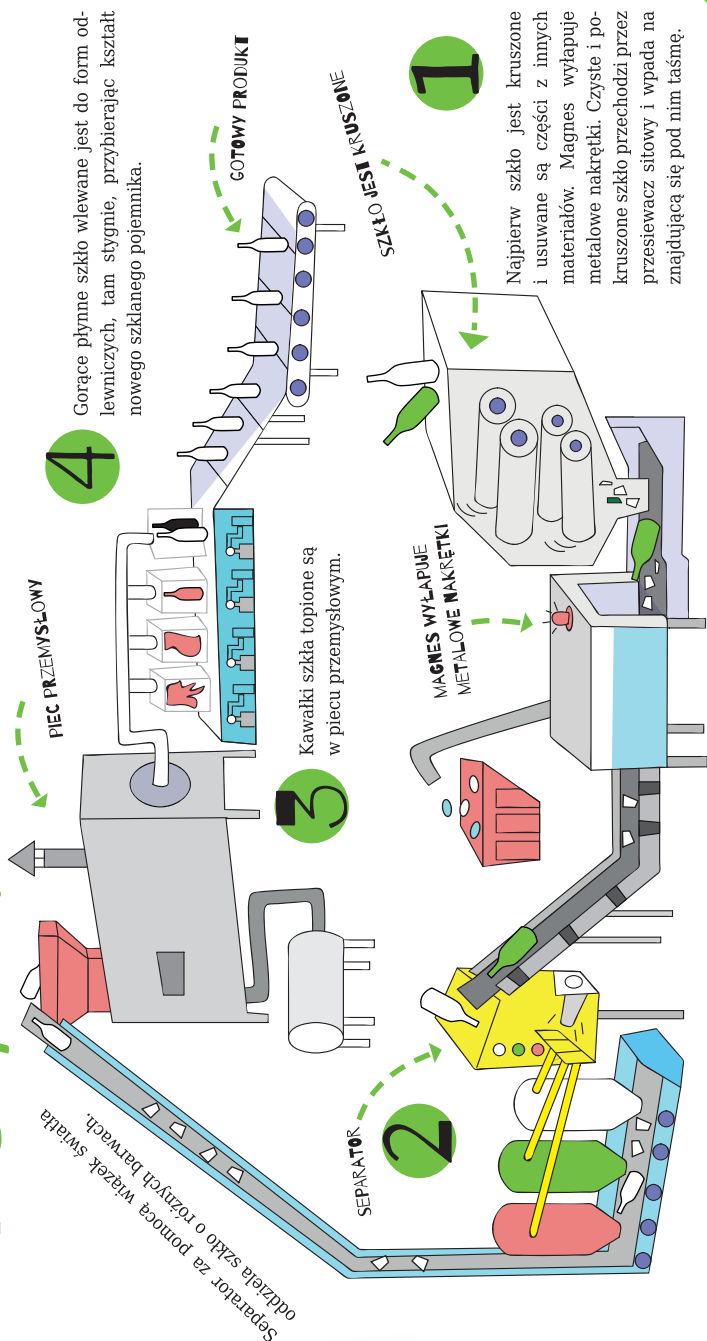

POMÓŻ MIEDZIKOWI WYRZUCIĆ SZKLANY
SŁÓIK DO ZIELONEGO POJEMNIKA!

CZY WIESZ, ŻE?

RECYKLING SZKLANEGO OPAKOWANIA

ZAGRAJ Z NAMI W MEMORY!

GRA TYPU MEMORY POLEGAJĄCA NA ZNAJDOWANIU PAR TAKICH SAMYCH OBRAZKÓW.

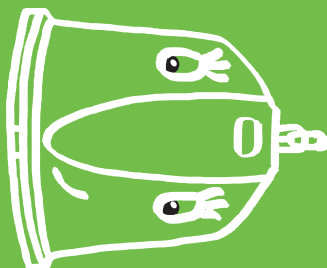
Wyrwij dwie kolejne strony, naklej na niepotrzebny Ci już kartonik i wytnij karty!

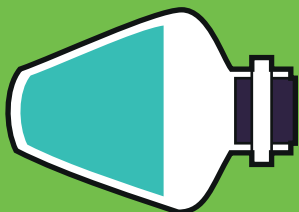
SZKLANE OPAKOWANIE
PO KOSMETYKU

POJEMNIK NA SZKŁO

SZKLANY FLAKON
PO PERFUMACH

SZKLANY SŁOIK

BUTELKA
ZE SZKŁA KOŁOROWEGO

BUTELKA
ZE SZKŁA BIAŁEGO

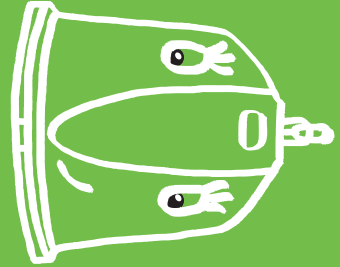
ZASADY GRY:

Ułóż karty z obrazkami odwrotnie, następnie gracze w ustalonej kolejności odwracają po dwie karty – jeśli na odwróconych kartach nie ma pary, muszą one zostać ponownie odwrócone. W przypadku wystąpienia pary, gracz zabiera karty. Wygrywa osoba, która zdobędzie większą ilość par.

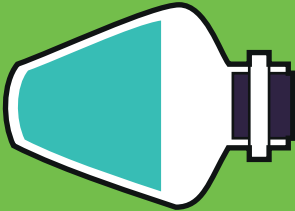
SZKLANE OPAKOWANIE
PO KOSMETYKU

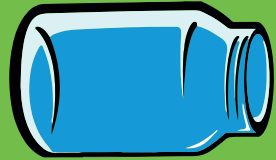
POJEMNIK NA SZKŁO

SZKLANY FLAKON
PO PERFUMACH

SZKLANY SŁOIK

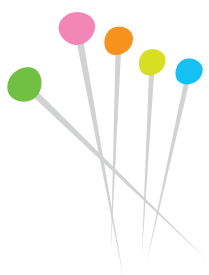
BUTELKA
ZE SZKŁA KOŁOROWEGO

BUTELKA
ZE SZKŁA BIAŁEGO

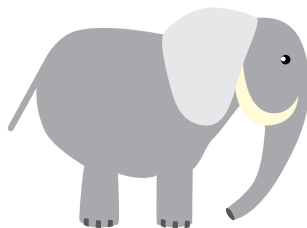
REBUS

+

+

~~PILKI~~

MKA = NY

Ń = IK

ROZWIĄZANIE:

MINI QUIZ EKOLOGA

1. **JAKIEGO KOLORU SZKŁO WYRZUCAMY DO ZIELONEGO POJEMNIKA?**

- a) zielone
- b) białe i brązowe
- c) białe i kolorowe

2. **CO NALEŻY ZROBIĆ PRZED WYRZUCENIEM DO ZIELONEGO POJEMNIKA SZKLANEJ BUTELKI PO SOKU?**

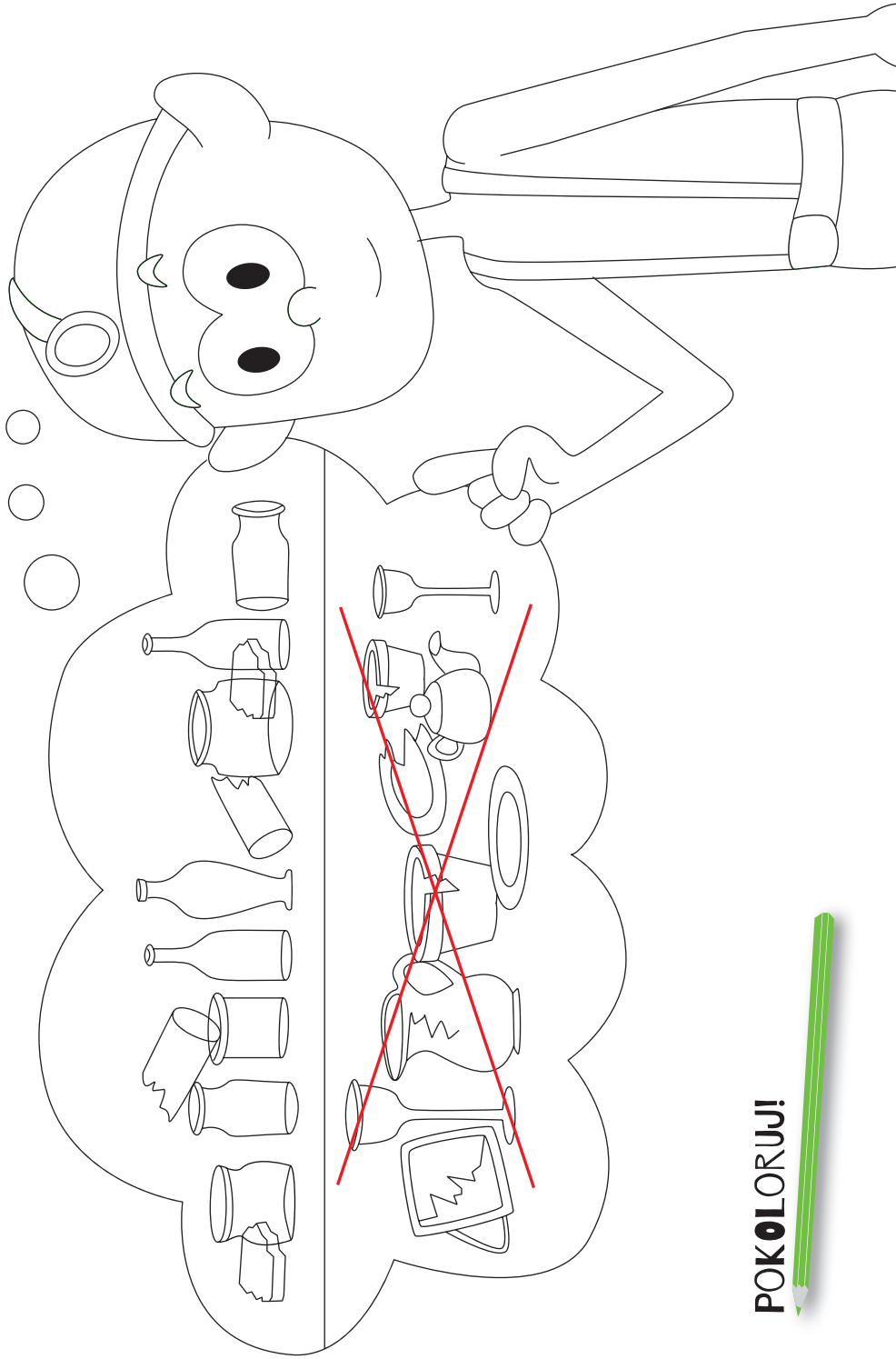
- a) odkręcić nakrętkę, opłukać butelkę i rozbić
- b) zdjąć nakrętkę i etykietę oraz opłukać butelkę
- c) zdjąć nakrętkę i rozbić

3. **CZEGO NIE WOLNO WRZUCIĆ DO POJEMNIKA NA SZKŁO?**

- a) słoika po śledziach
- b) potłuczonej szyby
- c) szklanej butelki po wodzie mineralnej

4. **CZY SZKLANE NACZYNNIE ŻAROODPORNE MOŻNA WYRZUCIĆ DO POJEMNIKA NA SZKŁO?**

- a) nie, naczynie żaroodporne należy wyrzucić do pojemnika na zmieszane odpady komunalne
- b) tak, szklane naczynie żaroodporne należy wyrzucać do pojemnika na szkło
- c) nie, takie naczynie należy wyrzucić do pojemnika na metal, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe

POKOLORUJ!

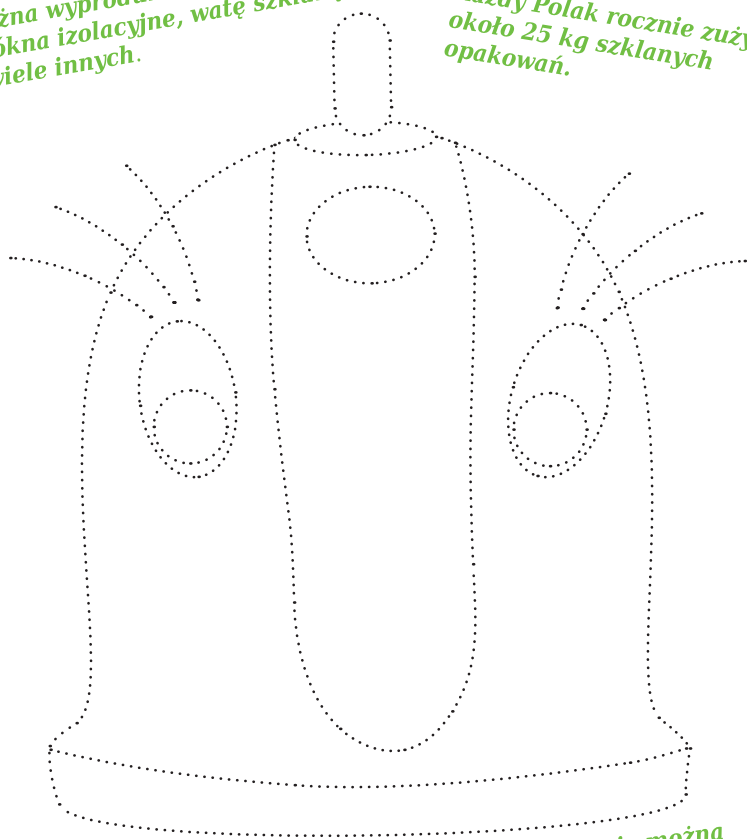

EKOLOGIA WOSTKI

*Z odzyskanej stłuczki szklanej
można wyprodukować nowe butelki,
włókna izolacyjne, watę szklaną
i wiele innych.*

Szkło nie ulega rozkładowi.

*Każdy Polak rocznie zużywa
około 25 kg szklanych
opakowań.*

**ZADANIE: POŁĄCZ KROPKI
I POKOLORUJ**

*Szklane opakowanie można
przetworzyć na identyczne, zużyte
szklane opakowania można w nie-
skończoność przetapiać na nowe
bez pogorszenia ich jakości.*

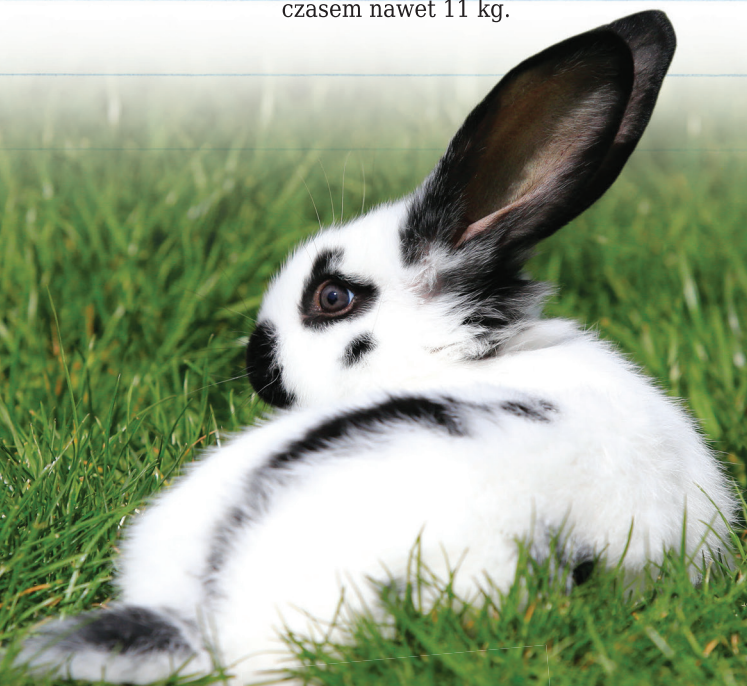
Królik domowy

(*łac. Oryctolagus cuniculus f. domesticus*)

Królik domowy pochodzi od dzikiego królika europejskiego (*Oryctolagus cuniculus*), zajęczaka z rodziny zajacowatych. Jego naturalnym terenem występowania była Europa i Afryka Północna. Udomowiony został w Hiszpanii, skąd trafił na tereny cesarstwa rzymskiego. W I w. p.n.e. Rzymianie hodowali króliki dla mięsa i futra. Pod koniec XVIII w. pojawiły się króliki długowłose, takie jak angory czy barany, hodowane dla wełny. Hodowla królików dla towarzystwa zapoczątkowana została w XIX w., wtedy również powstały rasy miniaturowe.

Długie uszy królika umożliwiają lepszy słuch i biorą udział w termoregulacji ciała. Oczy przystosowane są do widzenia nawet w ciemności. Króliki mają także bardzo dobry węch, ponadto są zwinne i szybkie. Podstawowym pokarmem królików jest siano, do którego powinny mieć dostęp całą dobę. Potrafią żerować 60-80 razy w ciągu dnia, a czas posiłku to ok. 1 minuty. Dieta może być uzupełniana owsem, warzywami okopowymi, specjalnym granulatem, a w sezonie wiosenno-letnim gałązkami drzew i krzewów owocowych. Muszą mieć stały dostęp do świeżej wody. Króliki miniaturowe hodowane dla towarzystwa karmi się najczęściej gotowymi mieszankami dostępnymi w sklepach zoologicznych.

Obecnie wyróżnia się ponad 100 ras królików. Najmniejsze ważą mniej niż 1 kg, a największą rasą jest Flemish Giant - olbrzym belgijski ważący ok. 9 kg, czasem nawet 11 kg.

DAWNO, DAWNO

TEMU... czyli historia dla każdego

WOJOWNIK MIESZKA I
WOJOWNIK MIESZKA I BYŁ UZBROJONY W MIECZ,
TARCZĘ, DŁUGĄ WĘCZNIĘ Z ŻELAZNYM GROTEM
I NÓŻ, KTÓRY BYŁ BRONIĄ ORAZ NARZĘDZIEM.

DRUŻYNA MIESZKA I

W czasie swojego panowania Mieszko I toczył wiele wojen. Podbijał okoliczne plemiona słowiańskie i walczył z sąsiednimi państwami – Niemcami, Czechami i Rusią. Sukcesy odnosił dzięki licznej oraz silnej drużynie, która była podstawową siłą zbrojną państwa.

To na jej czele książę wyruszał na wojnę. Drużyna towarzyszyła mu w czasie objazdów po kraju i pomagała w obronie grodów. Władca opłacał swoich wojów i dbał o ich rodziny.

KSIĄŻĘCA DRUŻYNA MIESZKA I LICZYŁA 3 TYS. WOJÓW.
CZĘŚĆ Z NICH STACJONOWAŁA PRZY KSIĘCIU, RESZTA
- W NAJWIĘKSZYCH GRODACH.

PRZYPOMINAJKA

MIESZKO I

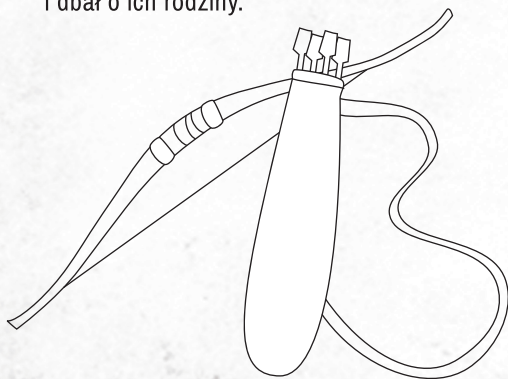
Zjednoczył polskie plemiona i wprowadził Polskę do grona państw chrześcijańskich.

GRÓD

Osada otoczona wałem obronnym.

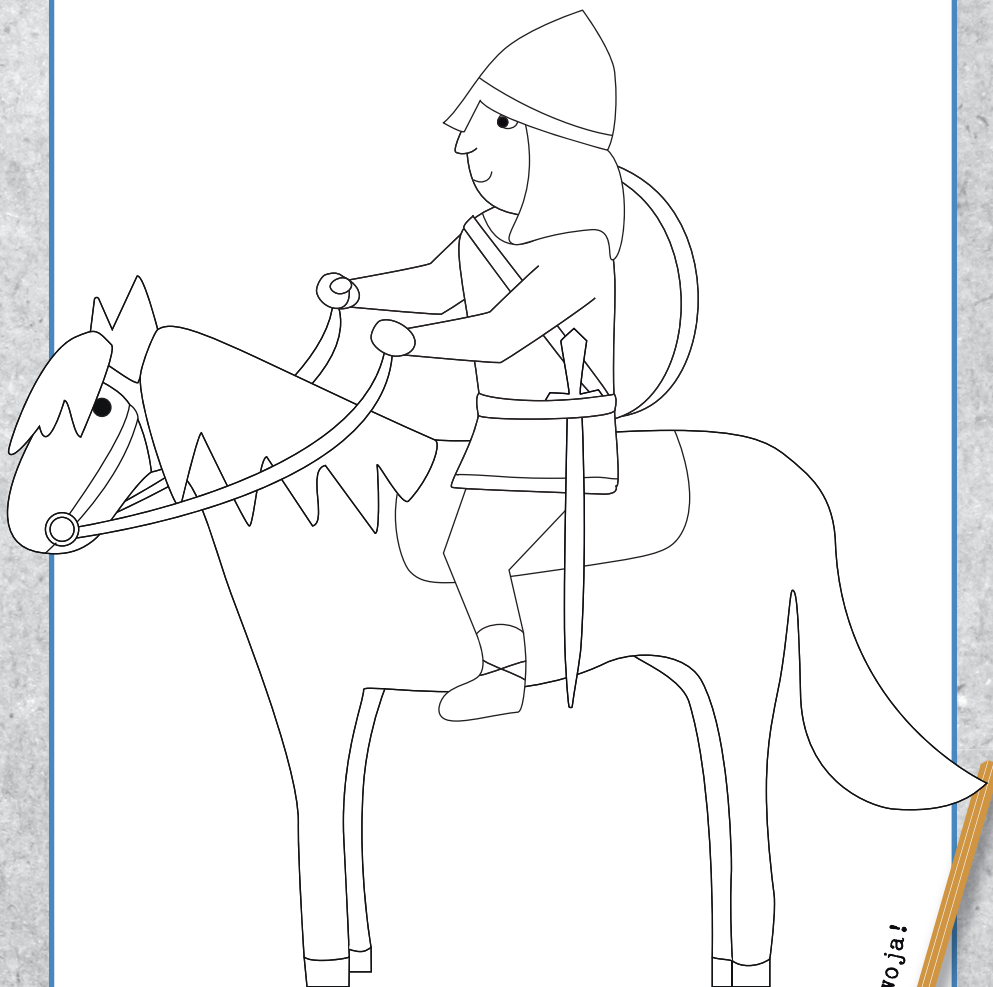
PLEMIĘ

Wspólnota, która powstała z połączenia sąsiednich rodów.

KONNY WOJOWNIK MIESZKA I

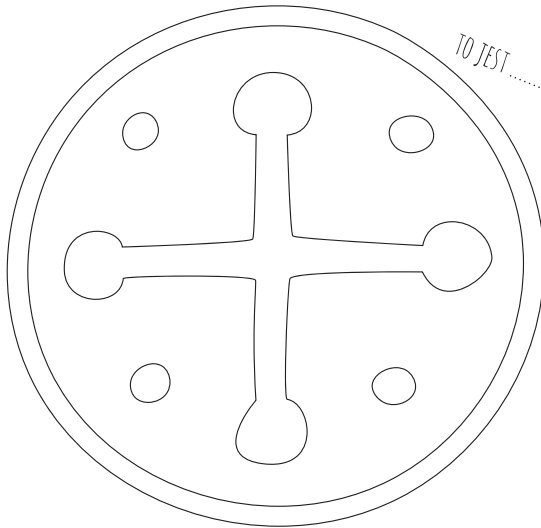

WOJOWNIK KSIĄŻĘCEJ DRUŻYNY

Pokoloruj woja!

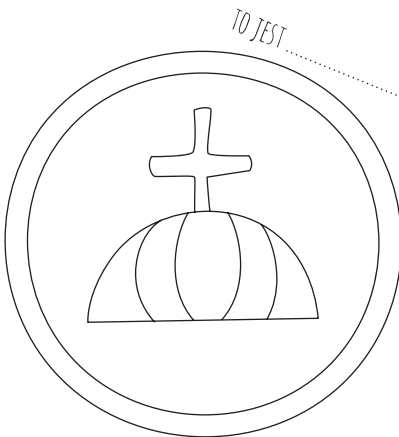

PIASTOWSKIE PIENIĄDZE SREBRNY DENAR

TO JEST

MONETĄ PIERWSZYCH PIASTÓW BYŁ DENAR, A POCZĄTEK MENNICTWA POLSKIEGO PRZYPADA NA LATA 992–995. SREBRNY DENAR W POLU AWERSU NOSI BARDZO UPROSZCZONY, ODDANY ZA POMOCĄ PÓŁKOŁA ZWIEŃCZONEGO KRZYŻEM, WIZERUNEK ŚWIĄTYNI (INTERPRETOWANY DAWNIEJ JAKO MITRA KSIĄŻĘCA), W REWERSIE KRZYŻYK.

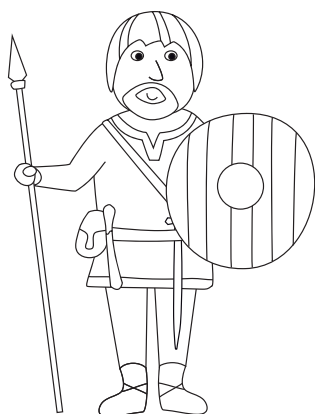
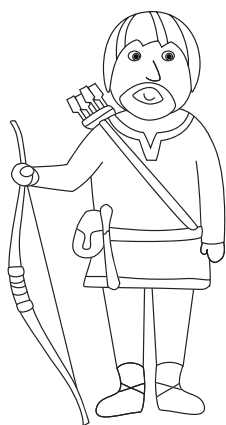

TO JEST

AWERS I REWERS

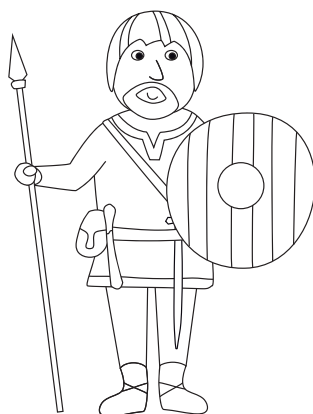
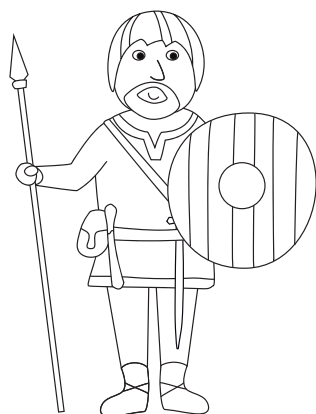
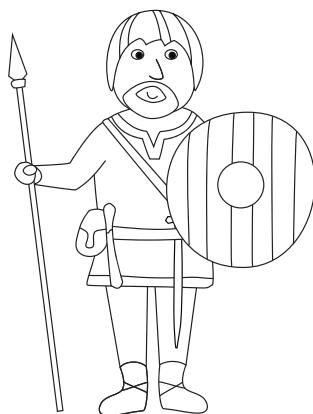
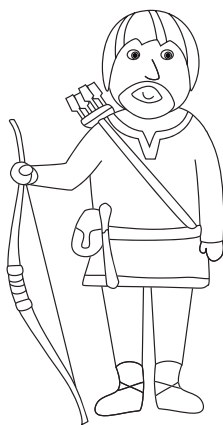
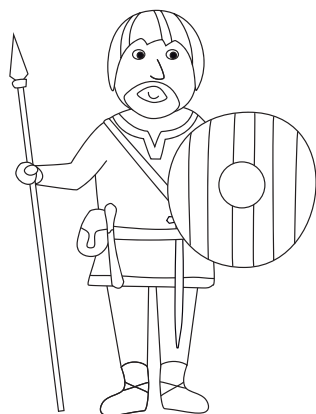
To dwie strony zdobionego przedmiotu płaskiego, pokrytego grafiką lub drukiem, zawierającego płaskorzeźbę, wizerunek wykonany metodą rycia, kucia lub zdobionego w jeszcze inny sposób. Oba pojęcia funkcjonują wyłącznie razem. Ważniejszą stroną jest awers, natomiast rewers zawiera treści uzupełniające lub też jest po prostu „plecami” danego przedmiotu.

SPRÓBUJ DOKOŃCZYĆ ZDANIA PRZY MONETACH, WPISUJĄC ODPOWIEDNIE OZNACZENIA STRONY MONETY.

POLICZ! ILU JEST PIESZYCH
WOJOWNIKÓW MIESZKA I ?

TUTAJ WPISZ WYNIK:

MALARSTWO

Malarstwo - obok rzeźby i grafiki jedna z gałęzi sztuk plastycznych. Posługuje się środkami plastycznego wyrazu, np. barwną plamą i linią, umieszczonymi na płótnie lub innym podłożu (papier, deska, mur), a dzieła zwykle są dwuwymiarowe lub dwuwymiarowe z elementami przestrzennymi.

Twórczość malarska podlega zasadom właściwym dla danego okresu. Poszukiwanie odmiennych form wyrazu przyczynia się jednak do kształtowania nowych oryginalnych kierunków i niezwyklej różnorodności dzieł malarskich.

Stwórz swoją barwną plamę!

Wymień trzy podstawowe kolory.

TECHNIKI MALARSKIE

WARSZTAT ARTYSTY

RODZAJE MALARSTWA

obraz
sztalugowy
- obraz olejny
namalowany na
sztaludze

fresk - malowidło
na mokrym tynku

sztaluga - to
drewniane rusztow-
nie, na którym stoi
obraz w czasie
malowania

mural - jest
to monumentalne
malarstwo
naścienne

miniatura -
obraz małych
rozmiarów,
wykonany na
deseczce, kości,
porcelanie

akwarela

paleta - deseczka
służąca do
mieszania farb

techniki olejne

gwasz

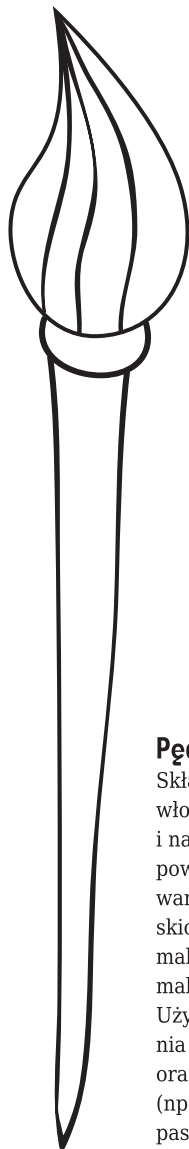
pędzel -
narzędzie
malarzkie, które
składa się z trzon-
ka, skuwki oraz
włosia

krosno
malarzkie - jest
to drewniana rama,
na którą nabija się
płótno

WŁOSIE -----

SKUWKA -----

TRZONEK -----

Pędzel - narzędzie malarskie. Składa się z trzonka, skuwki oraz włosów. Służy do przenoszenia i nakładania farby na malowaną powierzchnię. Pędzle mają zastosowanie w różnych technikach malarskich takich jak: malarstwo olejne, malarstwo akrylowe, enkaustyka, malarstwo temperowe czy akwarela. Używa się ich także do malowania i pisanania tuszem (kaligrafia) oraz w technikach rysunkowych (np. lawowanie) czy w technice pastelowej.

PODOBAŁO SIĘ?

Mamy nadzieję, że trzeci numer „Parku Pomysłów” przypadł Ci do gustu. Chcielibyśmy, aby każdy kolejny numer kwartalnika ukazywał się wraz z nastaniem nowej pory roku.

Jeśli chcesz przekazać nam swoją opinię na temat nowego kwartalnika lub masz jakieś spostrzeżenia, którymi chciałbyś się z nami podzielić możesz napisać e-mail na adres:

`parkpomyslow@gmail.com`

Będziemy wdzięczni i na pewno odpowiemy, a Twój adres trafi do grupy odbiorców, którym będziemy przysyłać informacje o nowych wydaniach!

Wydawca: Stowarzyszenie „Lubin i okolice”, ul. Mikołaja Pruzi 9,
59-300 Lubin **Nakład:** 1.000 egz. **Współpraca:** Ośrodek Kultury „Wzgórze
Zamkowe” w Lubinie, Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie, Miejskie
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Lubinie
Projekt i skład: Agata Bończak, Kamila Tworek, Dział Edukacji
Ekologicznej MPWiK Sp. z o. o w Lubinie

Lubin 2016

styczeń

luty

skowronek

W kółkach przy zdjęciach ptaków
wpisz cyfrę kolejności
wiosennego przylotu.

żuraw szary
szpak

marzec

bocian biały

kwiecień

słowik

jerzyk

Pamiętaj: to tylko kilka wybranych ptaków,
wiosną przylatuje do Polski wiele więcej gatunków!

maj

ptasie
zwiastuny
wiosny

WIOSNA